

2024-12-17

Justitiedepartementet
Grundlagsenheten

Magnus Lundberg
079-00 63 412
magnus.lundberg@tco.se

Remissyttrande över delbetänkandet Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar (SOU 2024:63)

Ju2024/01778

Tjänstemännens centralorganisation, TCO, har beretts tillfälle att yttra sig över delbetänkandet *Ökat informationsutbyte mellan myndigheter – Behov och föreslagna förändringar*. TCO lämnar kommentarer och synpunkter på de förslag eller konsekvenser av förslaget som är av särskilt intresse för TCO.

TCO:s inledande synpunkter

Utan att ta ställning i sak vill TCO inledningsvis påpeka att TCO är positivt inställt till ökade möjligheter till brottsbekämpning och att det är angeläget att effektivisera arbetet med att förhindra, förebygga, upptäcka, utreda och ingripa mot fusk, felaktiga utbetalningar, regelöverträdelser och brottslighet. TCO anser vidare att det är viktigt att eftersträva att myndigheter ges goda kontrollmöjligheter över hur de offentliga resurserna används, då bristfälliga kontrollmekanismer kan medföra att oseriösa aktörer försöker utnyttja välfärdssystemet. Detta får inte bara konsekvenser för medborgarna utan riskerar även att minska legitimiteten till den offentliga verksamheten. Det är dock viktigt att detta sker med så lite påverkan på den personliga integriteten som möjligt.

TCO anser att det finns risker med att utan stöd i vare sig forskning eller systematiska utvärderingar reformera en sekretesslagstiftning, särskilt mot bakgrund av att det under de senaste åren har kommit flera utredningar om olika förslag om informationsöverföring mellan myndigheter med olika syften som kan innebära att det blir svårt för statliga myndigheter, kommuner och regioner att implementera och ha kontroll över nya skyldigheter och den information som ska rapporteras. Samma svårigheter kan uppstå för de myndigheter som ska ta emot dessa uppgifter. Enligt TCO innebär detta en tydlig risk för ineffektivisering av förvaltningen.

Personlig integritet och personuppgiftsbehandling

Ju fler personuppgifter som är i omlopp, desto större är risken för att dessa personuppgifter kan komma på avvägar, särskilt mot bakgrund av att det också är olika regelverk med olika skyddsbestämmelser som blir tillämpliga i olika situationer. TCO anser att det är problematiskt att genomföra så många förändringar på så kort tid som sammantaget föreslås. En särskild risk i detta är, som utredningen själv konstaterar, att den generella sekretessbrytande bestämmelsen möjliggör informationsutbyte som behövs för vissa brett formulerade syften, och inte enbart vid ärendehandläggning eller motsvarande och att det inte framstår som uteslutet att myndigheter med stöd av den generella sekretessbrytande bestämmelsen även kan komma att utbyta uppgifter för att utveckla och köra olika analysverktyg, som ska användas för de syften som anges i bestämmelsen. Vissa av dessa modeller kommer med stor sannolikhet utvecklas med stöd av maskininlärning, dvs. AI, som kräver tillgång till stora mängder information i utvecklingsstadiet. En mycket stor mängd uppgifter kan då komma att hämtas in från andra myndigheter med stöd av den generella sekretessbrytande bestämmelsen. Som utredningen konstaterar är stora samlingar av personuppgifter förenat med särskilda integritetsrisker kopplat till informationssäkerhet. Mot bakgrund av den stora mängden uppgifter som behandlas kan skadan för enskilda bli mycket allvarlig om uppgifterna sprids efter ett obehörigt intrång.

Enligt förslaget ska en uppgift, även om övriga förutsättningar är uppfyllda, inte lämnas ut om övervägande skäl talar för att det intresse som sekretessen ska skydda har företräde framför intresset av att uppgiften lämnas ut. TCO delar utredningens uppfattning om att en intresseavvägning före utlämnande är nödvändig. Mot den bakgrunden är TCO tveksamt till att utredningen, utan närmare motivering, kommer till slutsatsen att den generella sekretessbrytande bestämmelsen medger rutinmässiga utlämnanden.

Sekretess och tillit

TCO anser att det är av stor betydelse att sekretessen inom hälso- och sjukvården värnas. Den som behöver vård ska känna ett sådant förtroende för hälso- och sjukvården att denne inte tvekar att uppsöka vårdgivare. TCO ser därför positivt på att den föreslagna nya generella sekretessbrytande bestämmelsen inte ska gälla inom hälso- och sjukvården. Med det sagt vill TCO påpeka att en stor mängd uppgifter om enskildas hälsa som samlats in inom hälso- och sjukvården också finns tillgängliga inom socialtjänstens olika verksamhetsgrenar. Detta kan därför komma att innebära att en

uppgift som inte kan lämnas ut från hälso- och sjukvården utifrån den nya föreslagna bestämmelsen kan lämnas ut från socialtjänsten med stöd av samma bestämmelse. Det är inte en lämplig ordning. Utgångspunkten måste vara att sekretessen följer de integritetskänsliga uppgifterna oavsett var de förekommer.

Vidare anser TCO att det är positivt att utredningen i flera delar uppmärksammar socialtjänstens viktiga roll i det brottsförebyggande arbetet. Utredningen har också poängterat att detta arbete kräver förtroende. Ett ökat uppgiftslämnande från socialtjänsten kan påverka personers förtroende negativt och därmed minska deras benägenhet att vända sig till socialtjänsten för stöd. Mot den bakgrunden är TCO oroat över att den nya generella sekretessbrytande bestämmelsen avviker från den tidigare linjen där upprätthållandet av sekretessen för socialtjänsten antagits vara en förutsättning för att enskilda ska känna förtroende för socialtjänsten, och därmed för att socialtjänsten ska kunna utföra sina uppgifter. Nu bedömer utredningen att det inte längre är befogat att anta det, utan att, såvitt TCO förstår, ha stöd för den bedömningen.

Att känslig information som omfattas av sekretess kan komma att lämnas vidare till andra myndigheter riskerar att ytterligare bidra till en minskad tillit till dessa verksamheter. Förslagen riskerar därmed att leda till att förtroendet för det offentliga urholkas och att enskilda riskerar att gå miste om det stöd de är i behov av.

TCO efterfrågar därför också en analys av vad de många olika förslagen om informationsöverföring som lämnats de senaste åren sammantaget innebär för den personal som omfattas av förslagen när det gäller exempelvis personalens utsatthet och allmänhetens förtroende för, och tillit till, den aktuella verksamheten.

Therese Svanström
Ordförande

Magnus Lundberg
Jurist